

BISERICA ȘI ȘCOALA.

Foaie bisericească școlastică, literară și economică.

Apare odată în săptămână: **DUMINECA.**

<p>PREȚUL ABONAMENTULUI.</p> <p>Pentru Austro-Ungaria: Pe un an 10 cor. — pe 1/2 an 5 cor. Pentru România și străinătate: Pe un an 14 fr.: pe jumătate an 7 fr.</p>	<p>PREȚUL INSERTIUNILOR :</p> <p>Pentru publicațiunile de trei ori ce conțin cam 150 cuvinte 6 cor.; până la 200 cuvinte 8 cor.; și mai sus 10 cor. v. a.</p>	<p>Correspondențele să se adreseze Redacțiunii „BISERICA ȘI ȘCOALA“ Ear banii de prenumerațiune la TIPOGRAFIA DIECESANĂ în ARAD.</p>
--	--	--

Nr. 5083/1902.

Esamenul de cvalificațiune preotească

cu condiții la preoție din diecesa Aradului prescris prin Statutul Organic și Regulamentul special se va ținea Luni în 30 Septembrie (13 Octombrie) a. c. și eventual în zilele următoare la orele 9 a. m. în sala de ședințe a Consistoriului diecesan gr.-or. român din Arad.

La examen sunt admiși toți acei absolvenți de teologie, cari conform §-ului 8 din Regulamentul special și-au înaintat aici cererile corespunzător instruite, până la 31 August st. v. a. c.

Arad, din ședința consistorială, ținută la 5/18 Septembrie 1902.

**Consistorul eparchial
gr.-or. rom. din Arad:**

Ioan I. Papp,
protosincol.

Două adunări.

Situațiunea și împrejurările în cari se găsește poporul nostru astăzi, sunt cât se poate de grele.

Sunt văzute cu ochi răi și susționate instituțiile noastre existente; ear' de crearea a noui instituțiuni, mai ales de ordine culturală, nici vorbă nu mai poate fi...

De aceea, sub presiunea forței împrejurărilor, prima datorie a fiecăruia dintre noi este, să contribuiască la susținerea și dezvoltarea acestor instituțiuni, cari ne-au rămas moștenire, — din vremuri mai bune.

»Asociațiunea transilvană pentru cultura poporului român« și »Societatea pentru crearea unui fond de teatru« sunt instituțiunile noastre menite de a grupa toată suflarea românească de dincoace de munții Carpați și de a fi totodată focarele culturii noastre, atât ca răspânditoare cât și ca concentratoare ale forțelor intelectuale și culturale de cari dispunem.

Cu bucurie am constatat și în anul acesta, că adunările generale ale amânduror acestor instituțiuni produc efecte salutare pentru — viața noastră socială.

Sunt tot atâtea momente de apropiere și de cunoștință între fii neamului nostru din diferitele părți ale țării; sunt ocașuni în cari se schimbă și se împrăștie serii de idei; sunt momente de bucurie comună și înălțătoare a sentimentului de mândrie și conștiință; sunt privilegii de a ne întâlni sufletul, înălțându-l spre ideal...

„Societatea pentru crearea unui fond de teatru,“ o putem zice, se apropie cu pași repezi și siguri spre scopul său final. Și când cu bucurie o vedem întărindu-se în a sa cale, — cu regret trebuie să constatăm despre sora sa mai mare, „Asociațiunea transilvană,“ că nu ține aceeași măsură de pas.

Dar', ca să ne oprim pentru un moment la rolul social al acestor două instituțiuni, ne permitem observarea critică, cum-că țeranul român n'a fost îndeajuns îmbrățișat, n'a fost și nu este făcut părtaș la ceea-ce i-se cuvine la serbările și din munca acestor instituțiuni.

Sunt câteva cărți de folos practic, ce a tipărit »Asociațiunea«, pentru țărănime; câteva bu-

cărți de teatru, nu totdeauna corăspunzătoare pentru diletanți a editat »Societatea pentru fond de teatru.« — ș'atât!

»Luft in den Massen!« să fie lozinca.

»Asociațiunei« îndeosebi i-se cade și îi este mai ales datorința, de a lucra pentru împrăștierea luminei culturale, pentru asigurarea propășirii neamului. Activitatea ei însă e foarte modestă, pe atât de modestă, pe cât de sublimă ar fi menirea ei...

Dar' nimic nu stagnează pe vecie în viața omenească și în întocmirile omenești; și astfel, cu drept cuvânt ne putem spera că »Asociațiunea« noastră are să treacă într'o zonă mai fericită, pentru progresul nostru cultural...

Spre aceasta însă, primul pas ce se impune va fi: înlocuirea savanților de paradă prin oameni cu carte, de muncă și de inimă; — atunci adunările generale anuale vor fi pietri fundamentale pe cari se va ridica palatul vecinic al valorii și forței noastre de neam.

Institul nostru pedagogic-teologic.

„Tribuna Poporului“, în numărul dela 7/20 Septembrie publică la loc de frunte un articol prin care apreciază activitatea Consistorului nostru, desfășurată pentru ridicarea *institutului nostru pedagogic-teologic*, spre obștească bucurie și pentru înălțarea bisericeii, școalei, și printr'insele a neamului nostru. Lăsăm să urmeze aci părțile esențiale din articolul „Tribuna Poporului“:

„Ajunsesse diecesa Aradului să aibă mai bine de 70 parochii vacante.

Și nu era vorba numai de parochii slabe, ci mai ales la parochiile de clasa primă nu se aflau candidați evalificați.

Tinerimea evalificată se ferea de teologie și Consistorul era silit a primi elemente sub evalificația pretinsă de lege.

Îngrijiri serioase cuprinseseră pe cei-ce gândeau la soartea bisericeii, lipsită de *sucrescență* și către aceste îngrijiri se mai adăoga și necazul că *conturile internatelor se încheiau cu deficit. Se cheltuia din an în an din fonduri și ispravă nu se făcea.*

Acum s'a inseninat orizontul. Atâta tinerime s'a înscris în cursul I. teologic câtă nici-odată: *Douăzeci-și-șase* absolvenți de clasele medii, evalificabili pentru parochiile de clasa I., între cari trei cu studii academice și 33 pentru parochiile de clasa II-a și III-a, de tot 59.

Dar' nu numai numărul mare al candidațiilor este înveselitor, ci mai presus de toate bunătatea lor. Ti-

neri cu serioase studii academice și cu distinse testimonii de maturitate încep a îmbrățișa cariera preoțească. Dumnezeu să le ajute și lor și celor cari chemați sunt să formeze dintr'ênșii pe fiitorii preoți români!

Și ar. să dispară și deficitele budgetului provenite din întreținerea internatelor și prin aceasta face posibilă echilibrarea budgetului consistorial, cu toate că *corpul profesoral s'a întregit la numărul complet.* Astăzi sunt aplicați la institutul ped. teol. 11 puteri didactice respective 2, cu învățătorul de aplicație și fiecare catedră provăzută cu profesor de specialitate....

Tinerii săraci dar' distinși sunt acum stipendiați și s'a dovedit că mai bucuros vin la teologie dacă li-se asigură subsistența decât la alte cariere pentru cari fundațiunea „Gozsdu“ dă atâtea frumoase stipendii că duceau și acea tinerime pe alte cariere deși altfel ar fi avut înclinație pentru cariera preoțească, dar' nu avea mijloacele necesare.

Diecesa Aradului distribuie adecă, să zicem pe puțin, 12.000 cor. pentru stipendii. Din aceste stipendii până acum nu s'a împărțit suflet de student din *institul nostru pedagogic-teologic*, ci s'au crescut tineri pentru cariere politice sociale, statului ampoliați și loruși a invocăți adese-ori deveniți dușmani ai bisericeii, ear' noi cu atâta amar de stipendiu nu aveam nici *sucrescență* necesară pentru puținele noastre catedre și posturi administrative dela consistoare, nici chiar candidați la parochii mai de frunte ci trebuia să recurgem la cutare diecesă soră să ne dea profesori, funcționari-administrativi, protopopi chiar și preoți...

Consistorul actual și-a făcut socoteala, că ce are de făcut și socoteala e curată: să dea pe acest an 1200 cor. din budget și apoi stipendiile libere și acordate prin litere fundamentale și pentru ascultătorii teologiei să le dea acestora cu preferință. Dictum factum. S'au distribuit pentru stipendiarea teologilor 1200 cor. din buget, plus s'au mai votat și atâtea stipendii din alte fundațiuni disponibile, câte sunt admise de testamente și erau libere. Astfel cu ajutorul lui Dumnezeu, a fundatorilor și a cuminției chivernisitorilor actuali ai diecesei, toți petenții săraci și absolvenți de gimnasiu sunt provăzuți din resursele diecesane, cari mai nainte se cheltuiau pe studenți dela școalele și cariere străine de biserica noastră și scopurile ei.

Avem două probe clasice despre preocuparea regimului bisericesc actual de *sucrescență* clerului. Regretatul Preasfințitul episcopos Iosif Goldiș și magnificul Stefan Antonescu, a fost asesor în senatul școlar, și-au testat toată averea lor pentru creșterea tinerimei teologice. Aceste două fundațiuni sunt cele 2 monumente cari vor face mărturie vecinică despre gândurile și simțurile de cari a fost inspirat regimul diecesan actual pentru creșterea clerului.

Când vor fi și aceste fundațiuni activate, ear' de celelalte fundațiuni diecesane conform menițiunei lor va fi împărțită și tinerimea teologică vrednică de stipendiare, atunci n'o să ne mai plângem că nu avem oameni calificați începând dela cetăț până la vlădică și că internatele diecesane consumă fondurile.

Vorba e să vreai numai și să nu ai alte gânduri rezervate, poți ridica nivelul institutului teologic din Arad și prin e' o generațiune bine pregătită pentru cariera preoțească.

De încheiere să trecem pe un moment și la institutul pedagogic. Din adins lăsasem să se discute aici în aceste coloane chestiunea cu cassarea cursului pregătitor. Acum suntem în poziție a constata fapte.

Consistorul a sistat cursul pregătitor dela institut, înființat odinioară din sila împrejurărilor, ca cu economisările acestei cassări să sporească corpul profesoral dela institutul pedagogic încă cu un profesor și astfel având pentru fie-care catedră om de specialitate, să apere institutul de năvala ce i-s'a dat cu atâta inverșunare și cu tendența de a-l închide: l'a sistat mai departe, ca să apere institutul și din partea nevoilor ce-î veneau din pricina elevilor lipsiți de cele 4 clase medii pretinse de lege dela candidatul de învățător și pentru cari nevoi stătea vecinic ca sub sabia lui Damocle. Nu se știe ceasul, când era să vină; l'a sistat în sfârșit, căci ori și cum 'și va măguli cineva sieși, totuși un băiat cu 4 clase medii zidește pe alte base decât cel cu școalele elementare, nu înțelege aici că și așa știe face regula de aur ca celalalt, ci modul de gândire — nivelul cultural care face pe cel cu clase să se știe afla și purta în clasa inteligentă de care se ține și să nu fie socotit de parvenit acolo. Legiuitorul în totdeuna trebuie să iee cazul general și nu abaterile, că unii dela natură sunt dotați cu deosebite talente.

Socoteala și aici s'a făcut și era curată aceasta socoteală: dan beneficiu celui cu 4 clase, care vine cu clasă mai jos, arc să facă examen de primire și să se țină pe cheltuiala sa. Tot părintele vede aici că e bine să mai ducă un an ori doi copilul la școală, până absolvă cele 4 clase medii și atunci este asigurat că 4 ani de zile este gratuit întreținut de diecesă, adică până ajunge la diplomă.

Vorba e, că până acum a ținut diecesa numai din budget pe cei gratuiți, dar' acum se schimbă situația, căci și preparanți au să fie împărțiiți de stipendii din fundațiunile cari admit aceasta, fiind vorba să ne îngrijim mai nainte de creșterea clerului și a învățătorimei și numai dacă ne-ar rămânea prisosință să dăm și pentru alte cariere, cari altfel nici nu au așa mare trebuință deoare-ce acolo e fundațiunea „Gozsdu“ pentru ele.

Netăgăduit că era cutezător lucru să zici că nu primești, în preparandie decât cu 4 clase și numai în lipsa acestora cu mai puține clase medii, ear' cu școală

elementară de fel. Și totuși ce s'a întâmplat? La prima încercare s'au înscris 14 candidați cu 4 clase medii în cursul I, atâta câți mai nainte nu erau în toate patru cursurile. Dovadă, că părinții au înțeles mai bine ce se petrece, prin noul ordin consistorial și tinerimea știindu-se că vine în școală la nivel mai înalt, nu-i deroagă a veni în preparandie cu 4 clase, și nu ne îndoim că pe anul viitor nu vom avea atâtea locuri gratuite câți ne vor veni cu 4 clase. Spre liniștirea celor nedumeriți tot s'a împlinit contingentul și estimp.

Ei, și vorba e, că atunci când institutul nostru va sta pe bazele cvalificației generale de 4 clase medii, se înalță și nivelul prelegerilor și cine are de aici câștig? Acel popor care aduce atâtea jertfe pentru susținerea școalelor și cu drept cuvânt așteaptă ca în schimbul acelor jertfe să primească adevărată lumină, s'a instruit 8 ani în școală bună și încălzit la sinul maicei biserici mângâitoare și dătătoare de viață.

Cine-și zidește sieși casă, bun lucru face. Dar' cine zidește lui Dumnezeu casă în inimile oamenilor, și mai bine face. A trebuit timp pentru pregătirea începutului care se face dela tinerime, pentru-că dinsa înseamnă jumătate de secol înainte.

Mănăstirea Turnu.

Între munții prin cari curge Oltul, cel ne-bunatrec, nu departe de băile Călimănești, între Mănăstirea Cozia și Brezoiu, e mănăstirea *Turnu* din județul Argeș, în România, așezată pe o colină ce se deschide din albia acestui riu și se întinde până la poalele muntelui Cozia.

Zidită la anul 1676, această mănăstire a adăpostit între zidurile ei nenumărate rînduri de cuvioși monachi, cari și-au găsit în acest loc retras liniștea sufletească.

Pastrată cu evlavie prin îngrijirile oamenilor, timp de 226 ani, mănăstirea *Turnu* a putut dura până în zilele noastre. Dar' ori-cât ar căuta îngrijirile omenesti să păstreze asemenea sfinte lăcașuri, timpul a toate mîncător ruinează și distruge.

Încântat de măreția locurilor unde se găsește această mănăstire, Prea Sf. Sa Episcopul de Argeș, Dr. *Gherasim Timuș*, și-a ales acolo locul de predilecțiune, refugiu, unde admirând măreția naturei, să poată preamări pe Atotputernicul Creator.

Distinsul prelat din România liberă, călăuzit de sentimentul religios ce-l caracterizează, a hotărît reconstruirea cu propria-i cheltuială a a-

cestui sfânt lăcaș, lângă vechia și mica bisericuță, și în anul 1897 a pus temelia la construirea chiliilor pentru monahi și a bisericii, care s'a și sfințit în ziua de 28 Octomvre 1901.

Fără a intra în descrierea amănunțită a mănăstirii cu toate împrejurimile ei, în starea ei de astăzi, vom spune numai că de-o parte se vede vechia mănăstire, arătând generațiunilor actuale evlavia celor cari au zidit-o acum două veacuri și jumătate, de altă parte biserica cea nouă, dovedind tuturor celor ce vor s'o vadă și să înțeleagă, că neclintit și neștirbit s'a transmis până în ziua de astăzi sentimentul religios, care a mântuit neamul românesc.

Biserica cea nouă e în stil bizantin, modest și fără pretențiuni mari. Pictura care împodobește biserica și trapeza, merită deosebit interes.

Așa, la intrare în partea stângă e portretul M. S. regelui Carol, la dreapta al P. S. S. Gherasim Timuș, episcopul de Argeș. Pe stâlpii cari spirijinesc bolta bisericii, sunt pictați sf. Ierarhi: Spiridon, Vasile cel Mare, Ion, Grigorie, Atanasie, Vah, Pantelimon, Sfânta Ecatarina, Titiana, Filotea și cei patru evangeliști, ear' pe bolți se observă tablourile Prea St. Năcătoare de Dumnezeu, Nașterea și Invierea Domnului și alte praznice împăratești.

În sala de mâncare (trapeză), pe lângă tabloul P. S. S. și a P. S. Episcop de Rîmnic, este un tablou reprezentând pe M. S. regina îngrijind de răniți, apoi al Altețelor lor regale principele Ferdinand și a princepesei Maria cu micii principii. Apoi sunt diferite tablouri din Vechiul și Noul-Testament, ca David la cortul sfânt, Mana în pustie, Lazar și bogatul, Iisus la lacul Genezareth, Iisus prin semănături, Nunta din Cana-Galileii și alte frumoase tablouri.

Hramul acestui sfânt lăcaș este Schimbarea la față (6 August), care a fost sărbătorit anul acesta cu o impunătoare solemnitate. Numărul visitoriilor ce veniseră din diferite părți ale țerei să asiste la oficierea serviciului divin, era mare, și oamenii au avut într'adevăr la ce să vie. Oficiul divin a fost servit de însuși P. S. S. Episcopul de Argeș și de Olt și de părintele revisor eclesiastic V. Predeanu.

Serviciul divin s'a terminat cu o frumoasă predică, ținută de părintele Predeanu, desvoltând ca temă importanța semnificațiunea zilei.

(»T. R.«)

Nu despera!

(Din scrierile Reginei Victoria.)

Tu, care ai fost lovit de o boală chinuitoare, fiind în plină putere, o boală care te despoaie de toate bucuriile, chiar și de speranța de a te păstra alor tăi — nu despera! Sunt perdute, ce-î drept, pentru fericirea ta pământească aceste ceasuri pe cari tu le petreci suspinând pe patul tău de dureri, dar pentru sufletul tău nu sunt pierdute.

Momentele amare ale luptei cu moartea îți asigură o fericire mai prețioasă și mai mare. Tu, care ai fost atât de mândru când te bucurai de deplină sănătate și putere, care croiai planuri cu scopuri îndepărtate pentru viitor, tu recunoști acum tremurând mâna Atotputernicului, care dirige sorții lumii tocmai așa ca pe ai creaturii celei mai neînsemnate. Voința sa hotărăște destinele.

Bunul și averea ta, ce-î drept, vor suferi, dacă mâna ta nu le mai poate susține. Copiii tăi, cari sunt adunați în jurul patului tău și te privesc cu ochi neliniștiți și întristați, seamănă, ce-î drept, cu niște orfani, cărora tu nu le mai poți da îngrijirile tale. E adevărat că o durere adâncă roade inima soției tale credincioase și iutoare, pe care ea voește să ți-o ascundă — dar cu toate acestea nu despera! Mâna tare a Provedinței te va sprigini. Și dacă suferințele tale ar deveni încă și mai dureroase, dacă te-ai simți tot mai strîmătorat și viitorul tău ar deveni tot mai turbure, Dumnezeu va rămănea totuși întotdeauna Dumnezeuul tău.

Luptă cu curagiu în orele de durere și păstrează-ți credința. Soarta copiilor tăi nu va fi aceea pe care o prevedea tu, ci aceea pe care Dzeu a hotărît-o. Și dacă ți-e destinat de a părăsi pe aceia cari îți sunt scumpi, dacă lacrimile cari curg din ochii membrilor familiei tale sunt primele lacrimi ale orei de despărțire — atunci ești binecuvântat. Părintele, care toate la-a creat, te chiamă pe tine cu câteva momente mai curând într'o lume mai bună.

Noi toți te vom urma încurând după un vis scurt. De ce se îngrijește dar' inima ta, cu o frică atât de neliniștită, pentru iubiții tăi, cari totuși nu vor petrece pe pământ după tine decât numai o scurtă bucată de timp? Oare Dumnezeuul tău nu este și Dumnezeuul acelora pe cari tu atâta îi iubești?

De ce plângi tu, văduvă neconsolată, la cociugul soțului tău? Și tu, copil drăgălaș de ce plângi la mormântul tatălui tău, al amicului tău?... Ce se conduce afară la cimitir? Este oare altceva decât o rămășiță pământească? Poate oare muri și sufletul și se poate oare preface în cenușă?

Ceea-ce te-a părăsit, ceea-ce caută ochii tăi, nu este aici. Ridicați privirea spre cer, las'o să pătrundă în universul fără margini, acolo este amicul tău! Puterea misterioasă, care dă viața cenușei — și pe care noi o numim suflet — acest suflet, care ți-a surâs în privirea dulce a ochilor sâi, care a vorbit către tine din buzele sale prietenoase, s'a înălțat la Dumnezeu.

Plantațiuni de toamnă. *)

I.

Facerea plantațiilor în toamnă și avantajele ce urmează din aceasta, nu este îndeajuns prețuită în țeară la noi. E un prejudiciu ori frică, cumcă peste iarnă toate se prăpădesc; și așa, aproape toate plantațiile se fac primăvara.

Sunt numeroase feluri de zarzavaturi (verdețuri), flori, copaci și pomi cărora le strică aceasta; de oare-ce zarzavaturile și florile, cărora li-se potrivește plantarea de cu toamnă, supoartă gerul iernei și apoi se desvoltă cu mult mai frumos în primăvară și dau mai bune rezultate.

Sămânțele de pomi și copaci așezate din toamnă, răsar în primăvară; pe când dacă se seamănă primăvara, stau un an întreg în pământ fără să dea a răsări, până în al doilea an. Mai ales următoarele sămânțe trebuie să fie sămânțate în Noemvrie și Decemvrie, pentru a răsări deja în Maiu:

Meri, peri, cireși, vișini, pruni de toate sortele, caise, manduli, nuci, castani, stejarul negreșit trebuie să se planteze toamna, căci adeseori s'a și stricat până în primăvară.

De plantat: mesteacănul, fagul, frasinul, cerul, castanul, arinul, platanul, să se planteze înainte de sosirea iernei; salcâmul (akaz) se plantează numai în Aprilie, de oare-ce înainte de plantare se toarnă cu apă caldă, apoi se mai ține câteva ceasuri în apă caldă, după care operație pus în pământ în 14 zile dă muguri.

Dintre zarzavaturi, să se samene toamna târziu în straturi: pătrîngel, păstârnac, morcovi, ridichi negre, salată de câmp, spanac, mazere.

Dintre flori să se pună în dricul verii: pansele, nu-mă-uita (miosotis) și toate florile de al 2-lea an; pentru toamna târzie (Noembre) să se pună direct la locul unde au să înflorească: sânziene, cicoare, pinteni, mac de grădină, mazărice, nemofila, silene.

*) Comunicări despre economie și grădinărit, de W. Mühle, din Timișoara.

CRONICA.

* **Stipendii „Teodor Papp.”** În ședința de Joi (25) Septemvrie senatul școlar a hotărât asupra distribuirei de stipendii noi pe anul școlar 1902—3, din fundațiunea „Teodor Papp.”

Din suma disponibilă de 1000 cor. s'au împărțit următorii concurenți: Ioan Chereșlădan, cleric de cursul II.; Constantin Illoviți și Ioan Ardelean, absolvenți a patru clase medii și pedagogi de cursul I, la institut nostru diecesan; Hortensia Raț, elevă de cursul III pedagogic, care frecventează cursurile la școala noastră de fete cu internat. — toți din Giula.

La această distribuire s'au considerat strict dispozițiunile literelor fundamentale, împărțindu-se concurenți originari din Giula, lipsiți de mijloace și cari au dovedit sporiu și cvalificațiune în studii. S'a mai avut în vedere ajutorarea elementelor bune și atragerea lor spre școlăle noastre: preparandie și teologie, ceea-ce este astăzi una din preocupățiunile de căpetenie ale regimului nostru bisericesc diecesan.

*) **Festivități musicale teatrale în Sibiiu.** Cu ocașiunea expoziției industriale din Sibiiu se vor arangia acolo și niște festivități musicale teatrale. În ziua deschiderii expoziției, 19 Octombrie n., se va da un concert în stil mare cu concursul „Reuniunii române de musică din Sibiiu,” al „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu,” al unui cor al elevilor din seminariul „Andreian,” al reuniunii din Seliște și S.-Sebeș și eventual cu al unui cor de țărani din Ocna-Sibiiului. În una din zilele din decursul expoziției sau probabil în ziua încheierii se va juca piesa poporală „Ruga dela Chisetu,” de Iosif Vulcan, ce va fi precedată și urmată de puncte de concert executate de cunosecții nostri soliști.

* **Faptă vrednică de laudă.** Preotul *Constantin Rosa* din Leucușești a dăruit învățătorului *Ioan Furdianu*, ca premiu pentru progresul dovedit cu școlarii sâi la examenul de sfârșitul anului, suma de 50 cor.

Faptul de sine vorbește! Să dea Dumnezeu să avem mulți marimonioși donatori, ca părintele *Constantin Rosa*, — și mai mulți învățători cari să merite premiare.

* **Regina Belgiei a murit** la băile Spa în 19 l. c. subit în timpul prânzului, în urma unei crize violente de inimă. Răposata regină, *Maria-Hanrieta-Antona*, archiducesă de Austria, s'a născut la 23 August 1836, a fost fiica palatinului Iosif al Ungariei. S'a măritat la 22 August 1853. A avut trei fiice: princesa *Luisa-Maria-Amelia*, ducesă de Saxa, măritată cu prințul *Filip de Saxa-Coburg-Gotha*; princesa *Ștefania*, măritată cu moștenitorul de tron *Rudolf* și după

moartea acestuia cu contele Lónyay ; Clementina, născută la 30 Iulie 1872.

* **Catastrofă îngrozitoare în biserică.** Se vedește din New-York unui ziar din Germania, că s'a întâmplat o mare catastrofă în biserică baptiștilor din *Birmingham*. Credincioșii Negrii de confesiune baptistă erau adunați în număr de vr'o 2000 la un congres, ce se ținea în biserică. Pe când unul dintre cei prezenți ținea chiar o cuvântare credincioșilor, s'a născut o bătaie între 2 Negri. Atunci unii din cei de față au strigat către bătăuși: *Fight!* (Dă-ți!), mulțimea însă a înțeles, că strigă *Fire* (Foc!). S'a născut o panică de nedescris. Mulțimea inspăimântată se imbulzea desperată spre uși. În imbulziala cea mare s'au provocat scene îngrozitoare. Multe persoane, bărbați, femei și copii, au căzut jos și au fost călcați în picioare fără cruțare de mulțimea care voia să iasă în grabă din biserică. Toți copiii, cari erau de față, au fost striviți și călcați așa de grozav, că au murit cu toții. Vre-o 80 de persoane au fost omorite, tot atâtea rănite grav și cam la o sută rănite mai ușor.

* **Conferența literară a d-lui Dr. At. Marienescu,** ținută Dumineca trecută în Sibiiu, în sala festivă a școlii civile, a reușit escelent. A luat parte un public distins, crema societății române din Sibiiu, domni și dame, în frunte cu Esc. Sa arhiepiscopul și mitropolitul Ioan Mețianu, cu Pr. Cuv. Sa archimandritul și vicarul arhiepiscopesc Dr. Ilarion Pușcariu și cu vicepreședintele Asociațiunii dl Iosif Sterca-Suluțiu. Din aditor făceau parte portopopi, asesori consistoriali, profesori seminariai, doamne și domnișoare, apoi tinerimea dela seminar și elevele școlii civile de fete. Conferențiarul, adânc emoționat, a mulțumit întâiu pentru onoarea ce i-se face, apoi între în tratarea subiectului anunțat despre »articol.« Și vorbi cu atâta pătrundere și căldură, că atrase atențiunea cea mai încordată. Subiectul acesta oferă veteranului academician privilegiul a-și desvolta vastele sale cunoștințe de limbă și de istorie. A fost foarte interesantă partea în care făcea comparațiunile cu limbile romanice. Timpul a trecut repede, a fost scurt pentru o conferență atât de importantă. Savantul bărbat a fost rugat să continue Sâmbătă, ceea-ce a promis cu toată plăcerea și aclamat viu de toți cei de față.

* **Voluntarii nostri.** În 16—20 Septemvrie n. s'a ținut la Oradea-mare examenul de oficeri al voluntarilor din regimentul Nr. 33 (staționat în Arad). Toți voluntarii români ai acestui regiment au trecut examenul cu succes. Noul nostru candidați de oficeri sunt următorii: Sever Barbură, (Pecica); Aurel Chêlnicean, (Reșița); Cornel Curtuțiu, (Arad); Eugeniu Feier, (Boroșineu); Iustin Petruțiu, (Sepreus); George Telescu, (Arad); Ca-

ius Pop, (la reg. de husari). — Adresăm calde felicitări bravilor tineri.

* **Cununie.** Dl *Liviu Magdu*, funcționar la banca „Victoria“ din loc, își va serba la 5 Octomvrie n. cununia cu gentila d-șoară *Victoria*, fiica d-lui preot Victor Russu din Utvin. Multe felicitări!

* **Hymen.** *Iuliu Magdu*, învățător în Ecica-română s'a fidațat cu d-șoara *Aurora Crețiu* din Uzdin. Felicitările noastre.

Oraș de pe vremea lui Árpád. Se scrie din Ozora, comitatul Tolna, că arând acolo pe moșia Gyăut cu plugul cu aburi, s'a dat de ruinele unui oraș de pe vremea lui Árpád. S'a săpat și s'a aflat zidul bisericii și alte case, ear' într'insele o mulțime de lucruri de pe vremea lui Árpád.

* **Bustul lui Ștefan cel Mare.** Modelatorul Iosif Teodorovici a modelat și turnat în ipsos bustul Voevodului Ștefan cel Mare, după portretul — lucrat de pictorul E. Bucevschi — care actual se află în proprietatea episcopiei de Roman (România). Bustul mare în înălțime de 50 cm. costă 5 cor., ear cel mic în înălțime de 30 cm. numai 2 cor. și se pot procura direct la I. Teodorovici, Cernăuț, strada gării nr. 53, sau prin redacțiunea „Deșteptării“ (Piața principală Nr. 3.) Tot la dl Teodorovici se află și busturile lui Vasile Alexandri și C. A. Rosetti în format mic, cu câte 1 cor. bucata, ear în scurt timp vor fi gata și se vor putea procura busturile Voevodului Mihai Viteazul și al poetului M. Eminescu.

Aducând aceste la cunoștință, invităm Români nostri să-și procure busturile aceste, cari vor fi cea mai mare și frumoasă podoabă pentru toată casă românească.

* **Analele Academiei Române.** A apărut volumul al XXIV-lea din Analele Academiei Române, care conține partea administrativă și debaterile atâta ale ședințelor de peste an 1901—1902, cât și a celora din sesiunea generală din primăvara trecută. Un tablou acesta care ne presintă toată activitatea Academiei noastre în anul trecut. Volumul ne dă afară de procesele verbale ale ședințelor, toate raporturile literare, științifice, economice și financiare, câte s'au prezentat și discutat în sesiunea generală trecută.

Prețul 6 lei.

* „**Luceafărul**“, revistă literară, apare la 1 și 15 ale fiecărei luni în Budapesta, VI Str. Vörösmarty 60 a Anul I, nr. 5 dela 1 Septemvrie 1902 are următorul cuprins: V. E. Moldovan: Biserica satului (schită). — Melin: Pe drumuri, (poesie). — G. Todică: Perspective. — Agog: La anticar. — Horia: În pădure, (poesie). — Tuluius: Satul meu. Floriile. — Oct. C. Tăstăneanu: Literatura poporală. — Aurel P. Banuțiu: Dela cei-ce nu mai sunt. Sbrisorii de ale lui Aron Pumnul. — Cronică. — Bibliografie. — Ilustrațiile noastre: A fost odată; Pe gânduri. — Poșta redacției.

Convocări.

Despărțământul protopopesc **Radna** al Reuniunii învățătorilor români dela școalele populare ort. din protopopiatele aradane I—VII., își va ținea adunarea de toamnă — conform concludului nr. 19 din adunarea precedentă — Mercuri în 9/ 2 Octomvre a. c. în școala gr.-or. din **Miniș**, la carea toți iubitorii cauzei învățământului nostru, — ear' membrii despărțământului în mod deobligator, sunt poftiți a participa.

Programa:

1. La 8 ore chemarea Duhul Sfânt.
2. Prelegere practică din Gramatică. Tema: „Pro-numele.“

Prelegerea se va ținea cu școlarii din loc de către membrul, care va fi sortat.

3. Deschiderea adunării.
4. Apelul nominal.

Pentru întregirea definitivă a vacantului post de paroch gr. or. rom. din parochia de clasa a III-a din

5. Reflexiuni asupra prelegerii, și în legătură cu aceasta discuțiune asupra întrebării: E bine a se propune gramatica pe basă simtactică, sau pe basă pur etimologică?

6. Esecutarea concludelor adunării generale.
7. Discuțiune asupra noiei situațiuni create în școala noastră prin cunoscuta ordinațiune ministerială în cauza limbei maghiare.

8. Defigerea locului și timpului adunării proxime.
9. Autenticarea protocolului.
10. Încheiere.

Membrii despărțământului, cari sunt în restanță cu taxele sunt provocați a și le achita.

Fiecare membru e dator, de a presenta prelegerea practică și în scris.

Soborsin, 1/13 Septemvrie 1902.

P. Givulescu,
președinte.

— Adunarea generală ordinară a reuniunii învățătorilor dela școalele populare gr.-or. române confesionale de sub jurisdicțiunea Consistorului orădan, se convoacă pe Marți 24 Septemvre v. (7 Oct. n.) la 9 ore înainte de amezai în școala română gr.-or. din Oradea-mare, pe lângă următoarea:

Programă:

1. Chemarea duchului sfânt.
2. Deschiderea adunării.
3. Constatarea prezenței membrilor.
4. Alegerea a doi notari și a comisiunei pentru censurarea rapoartelor.
5. Încassarea taxelor și înscrierea de membri noi.
6. Presentarea proiectului de statute pentru modificare și votare definitivă.
7. Raportul comitetului central.
8. Raportul casierului.
9. Raportul bibliotecarului.
10. Disertațiuni și eventuale propuneri.
11. Închiderea adunării.

Oradea-mare, 3/16 Septemvre 1802.

Nicolae Zigre m. p.
președinte.

Nicolae Firu, m. p.
notar adhoc.

Licitațiune minuendă.

Pe temeiu decisului Ven. Consistor din 18/31 Iulie 1902 Nr. 2525, comuna bisericească română gr.-ort. **Tauțiu**, publică licitațiune minuendă pentru acoperirea bisericeii cu plev, repararea turnului și aurirea crucii, pe ziua de 13/26 Oct., la 3 ore după amiază, cu prețul de esclamară 1289 cor.

Specificarea speselor și condițiunile întreprinderii se pot vedea la oficiul parochial. — Licitanții cari se vor presenta n'au drept a pretinde diurne.

Tauțiu, la 25 August (7 Sept.) 1902.

Pavel Anna
pres. com. par.

George Abrudan
not. com. par.

1—3

Avis.

Se aduce la cunoștință P. T. public, că toate restanțele mai vechi inclusive 1900 și de aci înainte se solvesc la cassa consistorială, dar' abonamentul restant din 1901, precum și cel curent, al foaiei »Biserica și Școala«, mai departe prețul calendarelor de pe anul 1902, să nu se trimită mai mult **cassei consistoriale**, ci la adresa: **Administrațiunea tipografiei diecesane, în Arad.**

Totodată rugăm și pe această cale pe toți P. T. restanțieri ai tipografiei diecesane, cărora li-s'au trimis din partea **administrațiunei** tipografiei provocări de plătire, să achite suma cu care datoresc, ca să nu fim siliți a pași cu alte mijloace de încassare.

În fine avisăm, că la administrațiunea tipografiei se pot căpeta acum și tipăriturile: **cvitante, contra-cvitanție și cvite oficioase**, fiecare esemplar, cu 2 fil.

Administrațiunea tipografiei diecesane.

2—3

Concurs.

Bunea-română și pentru ocuparea vacantului post de învățător confes gr. or. rom., tot din Bunea-română, tractul Belintului, se escrie concurs cu termen de **30 zile** dela întâia publicare în organul diecesan „Biserica și Școala“ din Arad.

Emolumentele împreunate cu postul de paroch sunt: 1) Sesiune parochială de 30 jugere; 2) Grădină intravilană de un juger; 3) Stola obicinuită; 4) Întregire dela stat pentru concurenți cu ecalificație sub 8 clase gimnasiale, 603 cor. 06 fil. la an; ear pentru postul de învățător, pe lângă locuință liberă, constătoare dintr'o chilie și bucătărie și pe lângă supraedificatele de lipsă:

1) În bani 420 cor.; 2) Grădină intravilană lângă școală de 600 și grădină estravilană de 800.

3) Pentru lemne, din cari are să se încălzască și școală 64 cor.; 4) În naturalii: 40 măsuri cucuruz

și 20 măsuri grâu; 5) Pentru scripturistică 10 cor.; 6) Pentru conferență 10 cor. și 7) Dela înmormânturi cu liturgie 80 fil. și fără liturgie 40 fil., cari toate la olaltă garantează un venit ceva peste dotația minimală legală.

Atât dela reflectanții la postul de preot-paroch, cât și dela cei la postul de învățator, se cere să aibă cvalificația cerută prin legile în vigoare, având totodată a se presenta în termenul concursului, în sf. biserică din Bunea-română, spre a-și arăta desteritatea în cele rituale în cântări — și în oratorie, aspiranții la preoție.

Concursele, instruite cu documentele de lipsă, au să se adreseze comitetului parochial din Bunea-română, pe calea oficiului protopresbiteral gr. or. rom. din Belinț, (Belincz, Temes-megye) în termenul concursual.

Comitetul parochial.

În înțelegere cu mine: GERASIM SERB, m. p. protopresbiter ort. rom.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea postului de paroch din parochia de clasa III-a din **S. Criștor**, (protopopiatul Tinca, comit. Bihor), se escrie concurs cu termen de alegere pe ziua de **20 Octomvrie (2 Noemvrie) 1902**, pe lângă următorul salar: 1) cvartir liber și grădină; 2) 12 jugere de pământ și 5 și jum. competențe de imaș; 3) dela fiecare număr de casă câte una vică de grâu și jumătate vică de primăvari, ear' dela lăcăi și cei ce locuiesc în filii jumătate ca dela cei cu case, numărul caselor 75, ear' numărul sufletelor 491 și stolele indatinate; 7) Intregirea de stat pentru cei fără VIII clase 420 cor. 14 fil.

Se observă că alegândul preot are să provadă catechisările la toți școlarii deobligați a frecvența școala cotidiană și de repetiție dela toate școalele aflătoare în comună, fără privire la caracterul acelora, și fără a aștepta remunerațiune pentru acele catechisări dela comuna bisericească ori dela diecesă.

Reflectanții, recursele lor, ajustate conform regulamentului pentru parochii, adresate comitetului parochial au să le subștearnă subscrișului protopop până în 15/ 5 Oct. a. c., ear' spre a-și arăta desteritatea în cele rituale are să se prezenteze în casa de rugăciune din acea comună. Dat în ședința comitetului parochial în S.-Criștor, la 9/22 Sept. 1902.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu mine: NICOLAE ROXIN, protopop.

—□—

1—3

Conform ordinului Ven. Consistor aradan de d-tul 9/2 Iulie a. c. Nr. 3577/902 se escrie concurs pentru parochia de clasa I, din comuna **Cicir**, ppresbiteratul Arad, devenită vacantă prin încetarea din vieață a parochului Ioan Bozgan, cu termen de **30 zile**, dela prima publicare în foaia oficioasă „Biserica și școala“.

Emolumentele sunt următoarele:

1) Una sesiune pământ estravilan cu competența de pășune, în total 50 jugere catastrale. 2) Un intravilan parochial de 1600 st. □. 3) Stolele și birul usuat de 130 numere de case, ear' dela jeleri în răscumpărarea birului câte 1 coroană în bani. În lipsa de recurenți cvalificați pentru parochii de clasa primă, se vor admite și recurenți cu cvalificație de clasa a II-a.

Recurenții sunt poftiți a-și mainta recursele lor instruate în conformitate cu §. 15 litera a), din regulamentul pentru parochii P. On. domn Vasilie Beleş ppresbiter în Arad, adresate comitetului parochial, și pe lângă stricta observare a dispozițiunilor §-lui 18 din Reg. pentru parochii a se presenta în sf-ta biserică din Cicir, spre a-și arăta desteritatea în cele rituale și omiletică.

2—3

Cicir, din ședința estraordinară a comitetului parochial, ținută la 19/31 August 190 .

Fabriciu Manuila,
președinte.

Aureliu Dragan,
notar com. par.

În conțelegere cu mine: VASILIE BELEȘ ppresbiter.

—□—

Pentru îndeplinairea parochiei vacante din comuna **Ohaba-sârbească**, protopresbiteratul Lipovei se escrie concurs cu termen de **30 de zile**, dela prima publicare în foaia „Biserica și Școala“.

Emolumentele sunt:

1). Una sesiune pământ, parte arător, parte fână; 2) Casa parochială cu apartamentele ei și grădină de 800 stângini □; 3). Birul și stolele ușuate; 4). Intregirea dela stat, după cvalificațiunea alegândului preot.

Recurenții sunt avisați, ca recursele lor, instruite cu documentele de cvalificaciune, pentru parochii de cl. III, conform Regulamentului — adresate comitetului parochial din Ohaba-sârbească, să le subștearnă subscrișului protopop tractual Voicu Hamsea în Lipova (Lippa) până la termenul susindicat, precum și în sensul §. 18, din Regulament, să se presinte în sf-ta biserică din Ohaba-sârbească, spre a-și arăta desteritatea în cele rituale.

Ohaba-sârbească, la 11/24 Aug. 1902.

2—3

Comitetul parochial.

În conțelegere cu mine: VOICU HAMSEA, ppresbiter.

—□—

Se escrie concurs pentru stațiunile vacante învățătoresți din tractul Peștesului.

1. **Bucea**, cu salar 400 cor., repartițiali 120 cor., la cei cvalificați ajutor dela stat 80 cor., pentru lemne și cvartir cu 1/2 juger grădină, ziua alegerii: **14/27 Sept.**

2. **Botean**, cu salar 60⁰ cor. cvartir cu grădină, lemnele trebuincioase, termenul alegerii e **22 Septemvre (5 Octomvre)** a. c.

Cei ce doresc a ocupa vre-una dintre aceste stațiuni sunt poftiți a-și trimite recursele cu documentele necesare subscrișului, în Lugoșul-superior p. u. Eleds, și să se prezenteze la sf. biserică spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipic.

2—3

Comitetele parochiale.

În conțelegere cu mine: TEODOR FILIP, ppresbiter.

—□—